

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії

Ректор Херсонського державного університету

 Олександр СПИВАКОВСЬКИЙ

_____ 2023 р.

ПРОГРАМА

ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

з педагогіки дошкільної, дитячої психології та методик дошкільної освіти

(денна, заочна форми навчання)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Івано-Франківськ - 2023

Затверджено на засіданні кафедри

педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

Протокол № 9 від 4.04. 2023 р.

В.о. завідувача

Наталія ВОРОПАЙ

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Зміст програми
3. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування.
4. Список рекомендованої літератури
5. Критерії оцінювання знань

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма фахового випробування з дошкільної педагогіки, дитячої психології та методик дошкільної освіти складена для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти на основі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та за неспорідненим напрямом відповідно до Державного стандарту базової і повної середньої освіти, Законів України «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту».

Організація та проведення фахового вступного випробування відбувається у порядку, визначеному у Положенні про приймальну комісію Херсонського державного університету.

Мета вступного випробування – відбір претендентів на навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

Форма фахового вступного випробування: вступне випробування проводиться у формі відповідей на питання білетів.

Результат фахового вступного випробування оцінюється за стобальною шкалою.

Абітурієнти повинні відповісти на питання білетів.

В білеті міститься 2 питання – 1 з «Педагогіки дошкільної» або з «Дитячої психології», 2 – з методик дошкільної освіти.

Цикл методик дошкільної освіти – запитання з дисциплін: «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти», «Теорія та методика музичного виховання», «Методики ознайомлення дітей з українським народознавством», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень», «Основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю дітей», «Теорія і методика співпраці ЗДО з родинами», «Дошкільна лінгводидактика», «Основи природознавства з методикою», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям».

Під час проведення вступного випробування не допускається користування електронними приладами, підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами, якщо це не передбачено рішенням Приймальної комісії. У разі використання вступником під час вступного випробування сторонніх джерел інформації (у тому числі підказки) він відсторонюється від участі у випробуваннях, про що складається акт. На екзаменаційній роботі такого вступника член фахової атестаційної комісії вказує причину відсторонення та час. При перевірці така робота дешифрується і за неї виставляється оцінка менше мінімальної кількості балів, визначеної Приймальною комісією та Правилами прийому, для допуску до участі в конкурсі або зарахування на навчання поза конкурсом, незважаючи на обсяг і зміст написаного.

Вступники, які не з'явились на фахове вступне випробування (співбесіду) з конституційного права України без поважних причин у зазначений за розкладом час, до участі у подальших іспитах і конкурсі не допускаються.

2. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ПЕДАГОГІКА ДОШКІЛЬНА

Предмет і завдання дошкільної педагогіки. Понятійний апарат дошкільної педагогіки. Завдання і напрями виховання дітей раннього і дошкільного віку.

Розумове виховання і розвиток дошкільників. Сенсорне виховання як основа виховання дітей дошкільного віку. Засоби розумового виховання дошкільників. Особливості роботи з розумового виховання в різних вікових групах.

Естетичне виховання дошкільників: мета, завдання, зміст, умови, форми і методи. Засоби і методи естетичного виховання дошкільників. Завдання естетичного виховання. Види і форми занять з естетичного виховання.

Теоретичні основи морального виховання дітей дошкільного віку. Зміст і завдання морального виховання дошкільників у різних вікових групах дошкільного закладу. Принципи і методи морального виховання дошкільників. Різні види дитячої діяльності як засіб морального виховання.

Завдання та значення трудового виховання дошкільників. Особливості праці дошкільників. Завдання трудового виховання. Види труда, їх зміст в умовах дитячого садка (самообслуговування, праця у природі, господарська праця, ручна праця). Основні форми організації праці в дитячому колективі (індивідуальні та колективні). Засоби трудового виховання дошкільників.

Національне виховання дошкільників: мета, завдання, зміст і форми роботи.

Становлення теорії гри. Гра в історії людства. Особливості гри як виду діяльності. Гра як засіб виховання. Гра як форма організації діяльності і життя дітей. Види ігор дітей дошкільного віку та їх особливості. Творчі ігри. Ігри за правилами. Умови розвитку сюжетно-рольових ігор дошкільників. Зміст і сюжети дитячих ігор. Супровід ігрової діяльності дошкільників. Іграшки, їх історія та значення. Вимоги до підбору іграшок. Виховне і розвиваюче значення дитячих іграшок.

Дидактичні основи організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Особливості навчання дітей дошкільного віку. Методи і прийоми навчання дошкільників. Значення дидактичних ігор і особливості їх використання у різних вікових групах.

Поняття наступності та її забезпечення у системі безперервної освіти. Готовність дітей до шкільного навчання, види готовності.

Значення сімейного виховання у розвитку і становленні особистості дошкільника.

Основна література

1. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р., Педагогіка українського дошкілля: у 2 ч.: навч. посібник. К.: Вища школа, 2006. ч.1. 302 с.

2. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-ге вид., переробл. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

3. _____ Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів, спеціальність «Дошкільне виховання. К.: Видавничий Дім «Слово», 2007. 352 с.

ДИТЯЧА ПСИХОЛОГІЯ

Дитяча психологія як галузь психологічної науки. Сутність, об'єкт і предмет дитячої психології. Галузі дитячої психології. Теоретичні та практичні завдання дитячої психології. Зв'язки дитячої психології з іншими науками. Виникнення і розвиток дитячої психології. Теоретичні та методологічні засади дитячої психології. Стратегії та методи дослідження психіки дитини. Застосування методів дослідження вихователем дошкільного закладу.

Теоретичні основи дитячої психології. Сутність і закономірності психічного розвитку дитини. Роль біологічних і соціальних факторів у психічному розвитку дитини. Основні закономірності психічного розвитку. Роль навчання у психічному розвитку дошкільника. Періодизація психічного розвитку. Критерії періодизації психічного розвитку. Проблема провідної діяльності. Індивідуально-психологічні відмінності дітей.

Початок людського життя. Пренатальний розвиток. Початок психічного життя. Сім'я в очікуванні дитини. Особливості розвитку новонародженого. Психічний розвиток немовляти. Передумови формування особистості. Криза першого року життя.

Психічний розвиток в ранньому дитинстві. Соціальна ситуація розвитку в період раннього дитинства. Розвиток спілкування. Діяльність в ранньому дитинстві. Розумовий розвиток дитини. Новоутворення пізнавальної сфери у період раннього дитинства. Передумови формування особистості у ранньому дитинстві. Криза трьох років.

Психічний розвиток дитини дошкільного віку. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Спілкування дитини з дорослими та однолітками. Форми спілкування. Провідна діяльність в дошкільному віці. Значення гри для розвитку дошкільника. Розвиток гри в дошкільному віці: основні етапи. Види ігрової діяльності дошкільника і їх роль у психічному розвитку. Продуктивні види діяльності в дошкільному віці. Розвиток зображувальної діяльності в дошкільному віці. Конструктивна діяльність дошкільника. Формування психологічних передумов трудової діяльності дошкільника. Становлення навчальної діяльності у дошкільному віці. Пізнання в дошкільному віці. Особливості уваги дітей дошкільного віку. Умови формування довільної уваги у дитини дошкільного віку. Сенсорний розвиток дошкільника. Накопичення уявлень про навколишній світ ознайомлення з сенсорними еталонами та їх систематизація. Розвиток відчуттів та сприймання. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток мислення. Довільність психічних процесів. Розвиток мовлення в дошкільному віці. Розвиток функцій мовлення.

Розвиток емоційно-вольової сфери. Емоційні порушення дошкільників. Умови розвитку моральних почуттів. Інтелектуальні емоції. Розвиток довільності поведінки дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Вплив дорослих на розвиток особистості дошкільника. Роль однолітків у розвитку особистості дитини. Формування системи мотивів. Становлення самосвідомості. Самооцінка дошкільника. Темперамент і характер дитини дошкільного віку. Розвиток здібностей у дошкільному віці. Робота з обдарованими дошкільниками.

Загальна психологічна характеристика дитини 6 років: інтелектуальний та особистісний розвиток. Криза 6-7 років. Формування нової внутрішньої позиції.

Психологічна готовність до шкільного навчання. Формування психологічної готовності до школи у різних видах діяльності. Адаптація дитини до школи.

Основна література:

1. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 392с.
2. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга . Богдан, 2009. 112с.
3. Кулачківська С.Є. Я – дошкільник (вікові та індивідуальні аспекти психічного розвитку) / С.Є Кулачківська, С.О. Ладивір. К.: Нора-прінт, 1996. 108с.
4. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: Навч. посібник Р.В. Павелків, О.П. Цигипало. К.: Академвидав, 2008. 432с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Характеристика понять теорії та методики фізичного виховання. Вікові особливості фізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Закономірності формування рухових навичок у дітей дошкільного віку. Етапи навчання руховим діям: початкове та поглиблене розучування рухової дії, закріплення та вдосконалення рухових дій. Поняття про рухові вміння та навички, умови їх формування. Закономірності формування рухових навичок (інтерференція, фазовість, хвилеподібність, уроджений автоматизм).

Засоби фізичного виховання, їх характеристика: сили природи (сонце, повітря, вода); гігієнічні фактори (режим дня, харчування, особиста та громадська гігієна); фізичні вправи (вправи, гімнастика, ігри, туризм). Розвиток рухових якостей у дітей дошкільного віку.

Методика навчання основних рухів (ходьба, біг, лазіння, стрибки, метання, вправи в рівновазі). Техніка виконання основних рухів. Загальнорозвиваючі вправи. Методика проведення ранкової гімнастики. Вправи з шикування та перешикування. Варіанти проведення фізкультурхвилинок та фізкультпауз. Оздоровче та виховне значення рухливих ігор, організація та методика їх проведення.

Заняття з фізичної культури як основна організаційна форма навчання дітей фізичних вправ. Типи занять з фізичної культури. Структура та зміст занять з фізичної культури. Способи організації дітей на заняттях з фізичної культури. Загальна та моторна щільність заняття. Оформлення конспекту заняття з фізкультури.

Планування та облік роботи з фізичного виховання в дошкільному закладі. Значення планування та обліку роботи. Основні вимоги до планування. Значення співпраці з родинами в галузі фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Основна література:

1. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей в дошкільному закладі. К. : РВВ ГДПУ 2001. 216 с.
2. Загородня Л.П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2011. 272 с.

3. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. 2-ге вид., випр. X., 2008. 406 с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Завдання музичного виховання й розвитку дітей дошкільного віку в контексті різних концепцій дитинства. Дитинство як предмет міждисциплінарного дослідження. Календарний план роботи. План проведення масових заходів, дійств музично-естетичного циклу. Сценарії свят, розваг, інсценізації, театральні вистави та ін.

Структура музично-художньої діяльності: музичне сприймання і художнє сприйняття. Виконавство. Музичний твір (пісня, танець, марш, речитатив). Музична імпровізація. Провідні вітчизняні й закордонні наукові підходи до розвитку музичних здібностей дошкільників. Провідні вітчизняні й зарубіжні наукові підходи до музично-художньої діяльності дошкільників.

Музичні здібності. Розвиток музичних здібностей у дітей дошкільного віку. Основні компоненти музикальності в дошкільному віці. Психолого-педагогічні умови розвитку музичних здібностей дошкільника.

Дитячий музичний фольклор. Класифікація дитячого музичного фольклору. Жанрова система музичної культури. Жанри народного мистецтва. Педагогічне значення музичного національного дитячого фольклору. Дитячий національний пісенний фольклор Таврійського краю. Естетичне виховання засобами музичного фольклору України. Характеристика дитячого музичного фольклору пестування. Колискові пісні. Групи колискових пісень. Забавлянки. Різновиди забавлянок.

Ігри-хороводи. Співомовки з різновидами. Театралізовані казки. Казки з музичними фрагментами. Римування казкової мови.

Передумови музично-творчої діяльності в дошкільному дитинстві. Хоровий спів – основний вид музично-виконавської діяльності дітей. Методика навчання співу. Методика розучування пісні. Основи гігієни, співацького режиму і охорони дитячого голосу. Слухання музики. Співробітництво фахівців і вихователів у дитячому садку на музичних заняттях. Дитяча музична діяльність. Ігровий характер дитячої музичної творчості. Творчість і навчання.

Методика засвоєння музичних знань та умінь. Види музичних занять. Новітні технології навчання на музичних заняттях у дошкільних закладах.

Основні етапи ознайомлення дітей дошкільного віку з музичним твором. Музичний репертуар для дітей дошкільного віку.

Вимоги до дитячого пісенного репертуару. Технологія стимулювання дитячих музичних імпровізацій. Основні наочні посібники та аудіокасети до них. Види творчих завдань. Музично-дидактичні ігри. Музично-ритмічні рухи. Гра на дитячих музичних інструментах.

Класична музика для дітей вітчизняних і зарубіжних композиторів.

Діагностичне обстеження музичного виховання, розвитку й музичних здібностей дітей середньої групи. Діагностичне обстеження музичного виховання, розвитку й музичних здібностей дітей дошкільного віку. Діагностичне обстеження музичного виховання, розвитку й музичних здібностей дітей старшого дошкільного віку.

Функції завідувача та вихователя-методиста ЗДО з питань музичного виховання. Складові професійної майстерності музичного керівника. Роль батьків в процесі цілісного музичного виховання й розвитку дітей дошкільного віку.

Основна література:

1. Бомберова В.І. У сонячній країні. Заняття з музичного виховання для дітей старшої групи. Дошкільний навчальний заклад. 2012. № 3. С. 20–26.
2. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі. зб. метод. матеріалів упор. І. А. Романюк. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 104 с.
3. Музичні здібності та їх діагностика у дошкільному віці. Бібліотечка вихователя дитячого садка. 2011. № 6. С. 4–9.

МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОЗНАВСТВОМ

Теоретичні засади методики українського народознавства у дошкільному закладі Витоки народної педагогіки. Образ рідного слова в народному вихованні. Принципи методики ознайомлення дітей з українським народознавством. Завдання ознайомлення дітей з витоками народознавства. Зміст ознайомлення дітей з витоками народознавства.

Малі жанри українського фольклору Характеристика українського фольклору. Скоромовки та лічилки у роботі з дітьми. Жанрові особливості українських народних казок. Види українських казок. Методика роботи з українською казкою в дошкільному закладі. Методика проведення свят і дозвілля. Українські народні ігри в дошкільному закладі. Характеристика народних ігор. Методика використання народних ігор у роботі з дітьми. Методика ознайомлення дітей з символами України. Ознайомлення дітей з державними символами України. Українські національні обереги.

Ознайомлення дітей з родиною, родоводом. Сімейні традиції, обряди, свята, ознайомлення з ними дітей. Ознайомлення дітей з рідним краєм. Краєзнавство та Батьківщинознавство. Народні промисли та ремесла України. Ознайомлення дітей з національним мистецтвом. Види та жанри мистецтва. Особливості станкового живопису. Творчість відомих художників України. Побут населення України. Українська національна іграшка. Український національний одяг. Українська національна кухня. Інтер'єр українського житла. Народна метеорологія дітям. Сутність поняття народна метеорологія. Народні прикмети. Використання народної метеорології у роботі з дітьми.

Основна література:

1. Богуш А.М ., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навч. посіб. 2-ге вид., переробл.і допов. К., Вища шк., 2002. 407с.
2. Лисенко Н.В. Етнопедагогіка дитинства : Навч.-метод. посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. 720 с.
3. Українське народознавство: Навч. посіб. за ред.. С.П.Павлюка.-2-ге вид. К.: Знання, 2004. 570с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

Становлення методики розвитку елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. Значення і завдання навчання елементів математики в дитячому садку.

Особливості розвитку кількісних уявлень у дітей дошкільного віку. Методика ознайомлення дітей з множинами в різних вікових групах. Особливості уявлень про величину предметів у дітей дошкільного віку. Методи і прийоми формування у дітей уявлень і понять про величину предметів. Навчання дітей вимірювання.

Особливості уявлень у дітей про форму предметів. Завдання та методика навчання дітей у різних вікових групах. Особливості сприйняття форми предметів та геометричних фігур дітьми. методи і прийоми формування у дітей уявлень і понять про форму предметів та геометричні фігури.

Особливості формування часово-просторових уявлень у дітей, завдання та методика навчання дітей у різних вікових групах. Особливості сприйняття простору дітьми дошкільного віку. Сприйняття часу і розвиток часових уявлень у дітей різного віку. Методика формування просторових уявлень у дітей, методика формування часових уявлень та орієнтування в часі.

Організація роботи з формування елементарних математичних уявлень у дітей в дитячих дошкільних закладах і відділах народної освіти. Роль вихователя-методиста в організації роботи з формування елементарних математичних уявлень. Планування роботи з математики. Робота методичних кабінетів народної освіти з питань навчання дітей математики.

Основна література:

1. Сазонова А.В. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 248 с.
2. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників. К.: В-во Європейського університету, 2011. 262 с.
3. Машовець М., Стеценко І. Навіщо до школярику математика. К.: «Шкільний світ», 2009. 128с.

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА З МЕТОДИКОЮ КЕРІВНИЦТВА ЗОБРАЖУВАЛЬНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ДІТЕЙ

Образотворче мистецтво як засіб відображення реальності. Художній образ у мистецтві – форма художнього мислення. Твір – результат художньої творчості.

Виразні засоби образотворчого мистецтва. Види та жанри образотворчого мистецтва: живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне мистецтво, архітектура.

Живопис - вид образотворчого мистецтва, твори якого створюються за допомогою фарб, що наносяться на тверду поверхню (полотно, дерево, стіна та ін.) Художні засоби: колір, фарба. Темпера, фреска, масляний живопис, акварель, мозаїка (камінь, смальта), пастель. Живопис: станковий, монументальний (жанри: фреска, мозаїка, вітраж), декоративний, декораційний (театральний), мініатюрний. Жанри живопису: побутовий, історичний, портрет, пейзаж, натюрморт, батальний жанр.

Скульптура: кругла скульптура і рел'єф (барел'єф і горел'єф). Скульптура: декоративна, монументальна, станкова.

Декоративно-прикладне мистецтво – художнє оформлення побутових предметів. Дизайн – художнє конструювання предметів.

Основні види зображувальної діяльності дошкільника: малювання, аплікація, ліплення, художнє конструювання, робота з природним та матеріалом вторинного використання.

Естетичний розвиток та естетичне виховання. Організація естетичної діяльності дитини. Розвиток художнього сприймання. Особливості розвитку естетичного сприймання в ранньому та дошкільному віці.

Умови розвитку художньої творчості: естетика побуту, постійний контакт із творами мистецтва, природою, спеціальне навчання, самостійна художня діяльність дитини, емоційний стан дошкільника, заохочувальний вплив батьків, опосередкований вплив педагога.

Організація естетичного виховання в закладі дошкільної освіти: різні види занять, художньо-дидактичні ігри, свята, ранки, екскурсії за межі дошкільного закладу, прогулянки, перегляди спеціальних фільмів, відвідання виставок та музеїв, тематичні вечори. Додаткові форми організації дитячої художньої творчості: створення художньої студії, фарботерапія, галерея, дитячої творчості, залучення батьків до спільної діяльності.

Основна література:

1. Антонович Е.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво: Навч. посібник. Львів: Світ. 1993.
2. Драпова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків. Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. Глухів: ГДПУ, 2003. С. 45-50.
3. Підкуржинна Г.О. Художньо-педагогічна підготовка фахівців дошкільного виховання в педагогічному університеті: (Системний підхід), 1998. 277 с.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА СПІВПРАЦІ ЗДО З РОДИНАМИ

Сучасна сім'я та її роль у вихованні дошкільників. Психолого-педагогічні засади родинного виховання. Провідні завдання співпраці ЗДО і родини. Особливості суспільного та родинного виховання дітей дошкільного віку. Норми і правила взаємодії педагогічних працівників ЗДО з батьками.

Історичні аспекти розвитку українського родинного виховання. Провідні ознаки сучасної родини як особливого виховного середовища. Особливості реалізації виховної функції сім'ї. Роль батька і матері у формуванні дитини дошкільного віку. Роль сім'ї у процесі соціалізації особистості дитини. Проблема співвідношення родинного й суспільного виховання. Система дошкільних закладів як провідний соціальний інститут виховання дитини. Провідні функції сім'ї. Вплив соціально-економічних умов життя сім'ї, особистісних якостей її членів, особливостей їхніх взаємин на виховання дитини. Шляхи взаємодії сучасного родинного й суспільного виховання.

Актуальні проблеми взаємодії педагогів і батьків вихованців. Поширені помилки сімейного виховання. Механізми та профілактика домашніх

конфліктів. Інтерактивні форми співпраці ЗДО з батьками як ефективний чинник допомоги у сімейному вихованні.

Різні підходи до класифікації форм і методів роботи ЗДО з батьками. Організація індивідуальних форм роботи з батьками. Роль наочної пропаганди в підвищенні педагогічної культури батьків. Організація групових форм роботи з батьками. Організація колективних форм роботи з батьками. Оптимальний вибір форм роботи з батьками. Характеристика нетрадиційних форм роботи ЗДО з сім'єю. Виготовлення пам'яток для батьків з питань виховної роботи у сім'ї. Залучення батьків до роботи гуртків, проведенні ігор, занять, екскурсій і культпоходів з дітьми.

Сутність педагогічної культури батьків як компоненту загальної культури. Залежність процесу становлення особистості дитини від системи сімейних цінностей, рівня особистісної культури кожного з батьків. Компоненти педагогічної культури батьків. Рівні та показники педагогічної культури молодих батьків. Передумови формування педагогічної культури особистості.

Педагогічна освіта як визначальна умова ефективного родинного виховання. Гуманізм, демократизм, партнерство – основа ефективності виховання батьків, розвитку інтересу до самопізнання і самовиховання. Залучення батьків до оцінювання успіхів дитини, прогнозування перспектив її розвитку. Формування в батьків здатності до оцінки всіх подій і фактів через призму загальнолюдських гуманістичних цінностей. Роль діагностики сімейних стосунків та особистісних якостей батьків у процесі організації виховної роботи з батьками. Важливість розуміння батьками принципу наступності дошкільної та початкової освіти. Складові педагогічної освіти. Шляхи підвищення педагогічної культури батьків вихованців ЗДО.

Роль діагностики на етапі вступу дитини до дошкільного закладу. Психологічні передумови ефективної співпраці ЗДО і родини. Встановлення дошкільними закладами певних контактів із сім'ями ще до початку їх відвідування дитиною.

Правові основи сучасного сімейного виховання. Діагностика порушень прав дитини в сім'ї. Аналіз і оцінка суспільно-політичних та соціально-економічних перетворень з огляду на їх педагогічні наслідки. Правові основи і особливості виховання прийомних дітей. Роль ЗДО у підвищенні правової культури батьків.

Основна література:

1. Акопян Л. Програма взаємодії з родиною. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2009. № 11. С. 4-16.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. К.: Знання, 2006. 324 с.
3. Родинне виховання: сучасні підходи. упоряд.: Т. Вороніна, О. Мельник. К.: Шк. світ, 2010. 109 с.

Теоретико-методологічні засади дошкільної лінгводидактики. Дошкільна лінгводидактика як наука (А.М.Богуш, С.У.Гончаренко, М.М.Шанський). Завдання дошкільної лінгводидактики як наукової дисципліни у фаховій підготовці педагогів дошкільної галузі освіти.

Методологічні засади лінгводидактики. Педагогіка як база лінгводидактики.

Навчально-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку. Пізнавальна діяльність дітей. Мовленнєва діяльність, її характеристика. Навчально-мовленнєва діяльність, її специфіка на етапі дошкільного дитинства. Мовленнєві вміння і навички.

Мовленнєве спілкування як діяльність. Сутність мовленнєвого спілкування. Педагогічне спілкування як фактор становлення особистості дитини і розвитку мовлення. Види спілкування як провідної діяльності на різних етапах дошкільного дитинства, комунікативна спрямованість навчання дітей рідної мови. Мовленнєве висловлювання як одиниця комунікації. Комунікативно-мовленнєві вміння і навички.

Закономірності та принципи розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Принципи засвоєння і навчання дітей рідної мови. Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіда, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики та ін. їх значення й методика використання.

Сучасні дослідження з проблем дошкільної лінгводидактики. Програмно-методичні, навчальні посібники та підручники з дошкільної лінгводидактики в Україні. Посібники для дітей.

Зміст, засоби, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей. Завдання дошкільних закладів у розвитку мовлення. Зміст і завдання роботи з розвитку мовлення. Базовий компонент дошкільної освіти. Методи й прийоми розвитку та навчання рідної мови в дошкільному закладі. Прийоми навчання дітей рідної мови. Умови успішного виконання програми з розвитку мовлення. Дидактичний та наочний матеріал з розвитку мовлення.

Основні напрямки розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку. Зміст, завдання та методика розвитку мовлення дітей раннього віку.

Розвиток мовлення дітей дошкільного віку. Методика розвитку зв'язного мовлення дітей: розвиток діалогічного мовлення й методика навчання дітей монологічного мовлення.

Методика словникової роботи в дошкільному закладі. Завдання й зміст словникової роботи в різних вікових групах дошкільного закладу. Принципи словникової роботи. Специфіка занять і словникової роботи, їх види й методика проведення.

Методика формування граматичної будови мовлення у дітей. Завдання й зміст формування граматичної правильності мовлення в дітей. Формування граматичної правильності мовлення у процесі режимних моментів та на заняттях з інших розділів програм.

Методика виховання звукової культури мовлення. Закономірності засвоєння звука дитиною. Види занять, їх структура, обладнання наочними і дидактичними матеріалами. Методика їх проведення в різних вікових групах.

Методика розвитку виразності та образності мовлення. Планування й облік роботи з розвитку мовлення в календарному, річному і місячних планах. Наступність і перспективність з навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах освіти та першому класі школи.

Основна література

1. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник. К.: Вища шк., 2007. 542 с.
2. Богуш А.М. Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 342 с.
3. Крутій К.Л. Формування граматично правильного мовлення у дітей дошкільного віку. Запоріжжя, 2004. 206 с.

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ

Зміст ознайомлення дітей дошкільного віку про природу. Структура діючих програм навчання і виховання дітей дошкільного віку в дошкільному закладі. Характеристика розділу ознайомлення дітей з природою.

Методи ознайомлення дітей з природою. Загальна класифікація методів ознайомлення дітей з природою. Наочні методи ознайомлення дітей з природою. Використання ілюстративного матеріалу в ознайомленні дітей з природою. Види використання в різних вікових групах.

Види праці дітей в природі – вирощування рослин, догляд за тваринами, охорона природи. Зміст праці дітей в різних вікових групах. Форми організації праці дітей: доручення, чергування, колективна праці.

Форми організації та планування роботи з ознайомлення дітей з природою. Загальна характеристика основних форм ознайомлення дітей з природою. Використання методів і прийомів на заняттях, відповідно до завдань програми, місця заняття у системі роботи, віку дітей, їх пізнавальних потреб та інтересів. Своєрідність вимог до організації і проведення природознавчих занять. Особливості проведення занять з дітьми молодшого, середнього та старшого дошкільного віку.

Експерсія як особливий вид занять. Цільова прогулянка як форма організації роботи з ознайомлення дітей з природою.

Ділянка дитячого садка. Навчально-виховне значення ділянки дитячого садка, їх види і влаштування.

Планування і облік роботи з ознайомлення дітей з природою. Значення та основні принципи планування роботи з ознайомлення дітей з природою. Планування системи занять на сезон. Структура плану методиста дошкільного закладу, вихователя. Облік виконаної роботи та досягнень дітей.

Основна література:

1. Богуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. С. 56-58.
2. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія. наук. ред. та упоряд. Н.М. Горопаха. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 432 с .
3. Соломеннікова О.А. Екологічне виховання в дитячому садку, програма і методичні рекомендації для занять з дітьми 2-6 років. Х.: Вид- во „Ранок”, 2007. 72 с. (Бібліотека вихователя дитячого садка).

ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З СУСПІЛЬНИМ ДОВКІЛЛЯМ

Наукові засади ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Теоретичні основи ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей із довкіллям.

Дидактичні основи ознайомлення дітей із суспільним довкіллям. Форми та засоби ознайомлення дітей з довкіллям.

Типи, види і структура занять з ознайомлення з довкіллям. Підготовка педагога до заняття: визначення теми і мети; вивчення відповідної методичної літератури; визначення виховної ролі навчального матеріалу; підготовка дидактичного матеріалу, визначення методів, прийомів і засобів введення, повторення, узагальнення, систематизації матеріалу, визначення місця навчального матеріалу на заняттях з інших розділів програми та в повсякденному житті.

Засоби ознайомлення дітей з довкіллям. Методи та прийоми ознайомлення з предметами та явищами оточуючого світу. Характеристика методів ознайомлення дітей з навколишнім: безпосереднє та опосередковане ознайомлення з предметами та явищами довкілля.

Методика ознайомлення дітей із суспільним довкіллям.

Закономірні процеси в пізнанні дитиною довкілля: розвиток здатності розглядати нові предмети, обстежувати їх; формування здатності до активного наслідування; розвиток і вдосконалення мовленнєвих функцій; розширення пізнавальних можливостей дитини; формування здатності до порівняння та узагальнення; поява елементів активного орієнтування та потягу до мотивованої діяльності.

Умови виховання у дитини гармонійної взаємодії з оточуючим середовищем: організація предметного середовища; приклад дорослого у спільній з дитиною діяльності; керівництво поведінкою дитини; встановлення емоційного і мовленнєвого контакту дитини з дорослим; тісний взаємозв'язок пізнання довкілля з розвитком мовлення .

Основна література:

1. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для студ. ВНЗ за напрямом «Дошкільна освіта» А. М. Богуш, Н. Гавриш. К. : Слово, 2010. 408 с.

2. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія А.М.Богуш, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук. ред.. А.М.Богуш; За заг. ред. Н.В.Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.

3. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія А.М.Богуш, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук. ред.. А.М.Богуш; За заг. ред. Н.В.Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/10276/1/N_V_%20Gavrish_%20DITU_I_Sochium_2006.pdf.

3. Перелік питань, що виносяться на вступне випробування.

1. Дошкільна педагогіка як галузь педагогічної науки, її актуальні проблеми. Джерела дошкільної педагогіки як науки.
2. Мета та завдання виховання дітей дошкільного віку. Напрями виховання дітей дошкільного віку в умовах ЗДО (фізичне, розумове, моральне, естетичне, трудове)
3. Система сенсорного виховання дитини дошкільного віку, головні завдання, етапи.
4. Виховання дітей у грі. Загальні та універсальні ознаки дитячої гри. Класифікація дитячих ігор.
5. Виховна та освітня цінність дитячої іграшки. Види дитячих іграшок та вимоги до них.
6. Виховне значення творчих ігор, їх специфічні особливості. Рівні взаємодії дітей у творчих іграх.
7. Значення сюжетно-рольових ігор у житті дитини, їх структура. Спільні та індивідуальні режисерські ігри, створення ігрового середовища.
8. Організація театралізованих ігор дітей дошкільного віку. Етапи гри-драматизації.
9. Значення будівельно-конструкційних ігор. Послідовність набуття навичок конструювання.
10. Ігри за правилами. Класифікація дидактичних ігор, їх структурні компоненти. Педагогічне керівництво дидактичними іграми.
11. Дошкільна дидактика. Особливості навчання дітей дошкільного віку, його функції. Навчально-дисциплінарна та особистісно зорієнтована моделі навчання.
12. Особливості методів навчання. Методи організації навчання дошкільників за джерелами знань, за типом пізнавальної діяльності.
13. Форми організації навчання дітей дошкільного віку. Форми організації навчання дошкільників за провідною діяльністю.
14. Заняття як форма дошкільного навчання. Вимоги до проведення заняття у дошкільному навчальному закладі (форми, зміст, структура, тривалість).
15. Підготовка дитини до навчання в школі. Готовність дітей до шкільного навчання, її основні компоненти. Адаптація дитини дошкільного віку до навчання у школі.

Дитяча психологія

1. Психічний розвиток. Рушійні сили психічного розвитку. Характеристика основних суперечностей.
2. Психічний розвиток. Фактори, умови, закономірності психічного розвитку.
3. Роль навчання й виховання у психічному розвитку дитини. Зони психічного розвитку.
4. Критерії вікової періодизації психічного розвитку. Загальна характеристика періодів психічного розвитку в дитинстві.
5. Індивідуально-психологічні відмінності психічного розвитку. Темп психічного розвитку. Індивідуально-психологічні відмінності. Гендерні особливості розвитку.

6. Початок людського життя. Особливості пренатального розвитку.
7. Особливості психічного розвитку новонароджених та немовлят. Основні новоутворення періоду немовляти.
8. Особливості психічного розвитку дітей раннього віку. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність в ранньому віці. Криза трьох років, її симптомокомплекс
9. Дошкільний вік. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці.
10. Характеристика провідної діяльності дитини дошкільного віку. Роль гри в психічному розвитку дитини.
11. Інтелектуальний розвиток в дошкільному віці. Особливості пізнавальних процесів.
12. Специфіка спілкування в дошкільному віці. Особливості спілкування з однолітками і дорослими.
13. Розвиток особистості дитини дошкільного віку. Самосвідомість і самооцінка дошкільника, особливості мотиваційної сфери.
14. Готовність дитини до навчання в школі. Компоненти психологічної готовності дітей до навчання в школі.
15. Роль дитячої психології у діяльності вихователя дошкільного закладу.

МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Методики дошкільної освіти: теорія та методика фізичного виховання, теорія та методика формування елементарних математичних уявлень, теорія і методика співпраці закладу дошкільної освіти з родинами, основи природознавства з методикою, методика проведення занять з народознавства, основи образотворчого мистецтва з методикою керівництва зображувальною діяльністю, теорія і методика музичного виховання, дошкільна лінгводидактика, ознайомлення дітей з суспільним довкіллям

1. Керівництво рухливими іграми в різних вікових групах. Наведіть приклад рухливої гри у кожній віковій групі.
2. Вимоги до проведення заняття з фізичної культури, структура, способи організації дітей. Наведіть приклад фрагменту заняття.
3. Методика проведення ранкової гімнастики та гімнастики пробудження після денного сну.
4. Методика проведення фізкультхвилинок та фізкультпауз у ЗДО.
5. Методика формування кількісних уявлень у дітей дошкільного віку. Показати фрагмент заняття.
6. Методика формування у дітей дошкільного віку уявлень про величини, про вимірювання величин. Показати фрагмент заняття.
7. Методика формування у дошкільників уявлень про форму й геометричні фігури. Показати фрагмент заняття.
8. Методика формування у дошкільників просторових уявлень. Показати фрагмент заняття.
9. Зміст, організація та методика співпраці закладів дошкільної освіти з родинами.

10. Доцільні та результативні форми роботи з батьками. Розкрити тематику однієї з форм роботи. Формування педагогічної культури батьків в умовах ЗДО. Навести приклад роботи.

11. Екскурсії в природу як форма організації роботи з дошкільниками. Організація і зміст спостережень за природою у дітей різних вікових груп. Тематика та види екскурсій природничого змісту. Зазначте тематику екскурсій.

12. Екологічне середовище дошкільного закладу та його роль у ознайомленні з природою дошкільників. Осередок природи дошкільного закладу.

13. Організація і зміст дослідницької діяльності дітей у природі. Фрагмент дослідження на вибір.

14. Методи і прийоми педагогічного супроводження образотворчої діяльності дітей. Продемонструйте фрагмент заняття з художньої праці.

15. Малювання як засіб особистісного розвитку дитини. Продемонструйте фрагмент заняття з малювання.

16. Розвиток особистості дитини у процесі заняття з ліплення. Продемонструйте фрагмент заняття з ліплення.

17. Особистісно-розвивальна спрямованість конструктивно-модельної діяльності. Продемонструйте фрагмент заняття з аплікації.

18. Педагогічне значення музичного національного дитячого фольклору. Розкрити його сутність. Виконати колискову пісню.

19. Сучасні технології проведення музичних занять в закладах дошкільної освіти.

20. Методика проведення театральної-ігрової діяльності у закладах дошкільної освіти. Представити план проведення свята.

21. Методики ознайомлення дітей з українським народознавством. Фрагмент заняття на вибір.

22. Методична робота з українською казкою в закладі дошкільної освіти. Фрагмент заняття на вибір.

23. Особливості ознайомлення дошкільників з рідним краєм. Фрагмент заняття на вибір.

24. Зміст виховання звукової культури мовлення дошкільника. Фрагмент заняття на вибір.

25. Особливості словникової роботи на етапі дошкільного дитинства. Фрагмент заняття на вибір.

26. Методика формування граматичної будови мовлення дитини дошкільного віку. Фрагмент індивідуального заняття для дітей із низьким рівнем засвоєння службових частин мови.

27. Розвиток зв'язного мовлення дітей: зміст поняття і шляхи реалізації в практиці роботи закладу дошкільної освіти. Фрагмент заняття на вибір.

28. Форми і засоби ознайомлення дітей з довкіллям (предметним, соціальним). Представити фрагмент заняття (гри) на вибір.

29. Методи і прийоми ознайомлення дітей з довкіллям (предметним, соціальним). Продемонструйте реалізацію методу.

30. Методика ознайомлення дітей з якостями і властивостями предметів. Фрагмент заняття на вибір.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Богуш А. М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для студ. ВНЗ за напрямом «Дошкільна освіта» К. : Слово, 2010. 408 с.
2. Богуш А.М. Теорія та методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 342 с.
3. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник. К.: Вища шк., 2007. 542 с.
4. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей в дошкільному закладі. К. : РВВ ГДПУ 2001. 216 с.
5. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія А.М.Богуш, Н.В.Гавриш, С.М.Курінна, І.П.Печенко; Наук. ред.. А.М.Богуш; За заг. ред. Н.В.Гавриш. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.
6. Драпова О. О. Дитячий малюнок як засіб збагачення педагогічної компетентності батьків Вісн. Глухів. держ. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Вип. 2. Глухів: ГДПУ, 2003. С. 45-50.
7. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 392с.
8. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. 112с.
9. Лисенко Н. В., Кирста Н. Р., Педагогіка українського дошкільця: у 2 ч.: навч. посібник. К.: Вища школа, 2006. ч.1. 302 с.
10. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія наук. ред. та упоряд. Н.М. Горобаха. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 432 с .
11. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі [Текст] : зб. метод. матеріалів упор. І. А. Романюк. Тернопіль : Мандрівець, 2008. 104 с. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-ге вид., переробл. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
12. Сазонова А.В. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта». К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 248 с.
13. Соломеннікова О.А. Екологічне виховання в дитячому садку [програма і методичні рекомендації].Для занять з дітьми 2-6 років: [пер.з рос. мови.] / О.А.Соломеннікова. Х.: Вид- во „Ранок”, 2007. 72 с. (Бібліотека вихователя дитячого садка).
14. Українське народознавство: Навч. посіб. За ред.. С.П.Павлюка.-2-ге вид. К.: Знання, 2004. 570с.
15. Худолій О. М. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання : навч. посіб. 2-ге вид., випр. Х., 2008. 406 с.
16. Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво: Навч. посібник. - Львів: Світ. 1993.
17. Щербакова К.Й. Методика формування елементів математики у дошкільників. К.: В-во Європейського університету, 2011. 262 с.

За теоретичну і практичну частину фахового вступного випробування виставляється одна оцінка за 100 бальною і національною шкалою оцінювання, які переводяться у шкалу ЄКТС.

Шкала оцінювання за ЄКТС

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	excellent	Відмінно
82-89	B	good	Добре
74-81	C		
64-73	D	satisfactory	Задовільно
60-63	E		
1-59	F	fail	Незадовільно

Зміст критерії оцінювання

Відмінно, (A), 90-100

Абітурієнт має системні знання, користується широким арсеналом засобів доказу своєї думки. Відповідь характеризується правильністю та повнотою.

Абітурієнт володіє узагальненими знаннями, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє застосовувати матеріал для внесення власних аргументованих суджень.

Добре, (B), (C), 74-89

Абітурієнт вільно володіє матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі доводи у власній аргументації. Викладення матеріалу є чітким, логічним з наведенням прикладів, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь характеризується повнотою з незначними огріхами.

Задовільно, (D), (E), 60-73

Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Абітурієнт відтворює основний матеріал, проте не може самостійно пов'язати теоретичні та практичні аспекти навчального матеріалу.

Відповідь характеризується фрагментарністю знань, має численні огріхи та порушення логіки.

Незадовільно, (FX), (F), 1-59

Відповідь відсутня.

Укладач програми:

_____ Олена АНІСІМОВА

доцентка кафедри педагогіки та психології

дошкільної та початкової освіти,

кандидат педагогічних наук